

3. Ухвала у справі № 323/2941/16-ц від 15.05.2018: Верховний суд України [Електронний ресурс] /Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74055340>
4. Judgement in Case of Mikulić v. Croatia 7 February 2002 : the European Court of Human Rights [Електронний ресурс] / European Court of Human Rights, Council of Europe. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-60035>
5. Judgment in Case of Marguš v. Croatia 27 May 2014 : The European Court of Human Rights [Електронний ресурс] / European Court of Human Rights, Council of Europe. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-144276>
6. Judgment in Case of Dombo Beheer B.V. v. the Netherlands 27 October 1993 : The European Court of Human Rights [Електронний ресурс] / European Court of Human Rights, Council of Europe. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57850>

Апалькова Інна Сергіївна

Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри цивільного процесу,
кандидат юридичних наук

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРАВОВОГО РЕГЛАМЕНТУВАННЯ ПРАВА АПЕЛЯЦІЙНОГО ОСКАРЖЕННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Відповідно до ст. 352 ЦПК України, учасники справи, а також особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси та (або) обов'язки, мають право оскаржити в апеляційному порядку рішення суду першої інстанції повністю або частково. Розвиток української держави потребує створення надійного механізму захисту прав та свобод людини. Вагоме місце в вказаному процесі займає ефективна реалізація права апеляційного оскарження судових рішень в цивільному судочинстві. Враховуючи ступінь суспільної значимості, можна вважати, важливим є дослідження зарубіжного законодавства для вдосконалення досліджуваного інституту в українському законодавстві.

Перш за все, при дослідженні зарубіжного досвіду правового регламентування права апеляційного оскарження судових рішень в цивільному судочинстві, слід звернути увагу на склад суду апеляційної інстанції. Як правило, у такій же кількості суддів як і в Україні, тобто у складі трьох суддів, апеляційній скарги розглядаються судами апеляційної інстанції Федеративної Республіки Німеччини, Литовської Республіки, Республіки Вірменії. Відповідно до ст. 37 ЦПК

Республіки Казахстан розгляд справ в суді апеляційної інстанції здійснюється колегіальним складом суду (до складу суду входить непарна (не менше трьох) кількість суддів).

У складі трьох суддів, як правило, розглядають апеляційні скарги апеляційні суди Французької Республіки (проте в деяких складних випадках – не менше п'яти суддів), Італійської Республіки (але за скаргами на рішення трибуналів у справах неповнолітніх – у складі трьох магістрів і двох експертів, які виконують роль судді) [1, с. 110-115].

Надалі варто дослідити коло суб'єктів, що мають право апеляційного оскарження в цивільному судочинстві. Слід відмітити, що у законодавстві іноземних держав відсутня єдність у визначенні вказаного кола суб'єктів. Так, у Латвійській Республіці, Республіці Узбекистан ними є особи, які беруть участь у справі, прокурор (ст. 413 ЦПК Латвійської Республіки, ст. 320 ЦПК Республіки Узбекистан), Литовській Республіці – особи, які беруть участь у справі (ст. 305 ЦПК Литовської Республіки), Естонській Республіці – сторони, треті особи, які заявляють самостійні вимоги (ст.ст. 630, 639 Естонської Республіки). Відповідно до ЦПК Французької Республіки таким правом наділена будь-яка сторона. Правом подання апеляційної скарги наділені лише учасники процесу розгляду справи судом першої інстанції. Особам, які заявляють самостійні вимоги на предмет спору, таке право належить без обмежень. Апеляційна скарга особи, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, приймається тільки тоді, коли постанова оскаржена особою, яка заявляє самостійні вимоги на предмет спору (ст. 546). ЦПК Республіки Вірменії (ст. 205) та ЦПК Республіки Казахстан (ст. 332) надають право на оскарження судових рішень особам, які беруть участь у справі, а також особам, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їх права та обов'язки [1, с. 110-115].

Розширення є право апеляційного оскарження в Англії, оскільки з апеляційною скаргою може звернутися будь-яка особа, яка не згодна з винесеним судовим рішенням по першій інстанції. За загальним правилом учасники судового процесу на стадії апеляційного перегляду можуть представляти свої інтереси самостійно або через представників. Проте за французьким процесуальним законодавством в апеляційній інстанції діє обов'язкове представництво, під яким розуміється, що сторони не можуть вести справу самостійно, а тільки через повіреного, за винятком спеціально передбачених випадків [2, с. 364].

За французьким процесуальним законодавством об'єктом апеляції є постанови всіх судів по суті спору, винесені по першій інстанції (постанови трибуналу великої інстанції, трибуналу малої інстанції, торговельного трибуналу, ради прюдомів, трибуналу із земельних спорів, трибуналу з соціального забезпечення).

Об'єктом апеляційного перегляду є постанови по суті спору, постанови щодо процесуальних заперечень, постанови про припинення провадження по справі. Не можуть бути переглянуті в порядку апеляції постанови по суті спору з невеликою ціною позову, якщо вони є об'єктом касаційного оскарження.

У зарубіжному процесуальному законодавстві питання про визначення строків подачі апеляційної скарги вирішується по-різному. Так, апеляційна скарга може бути поданою протягом одного місяця (так у Німеччині, Франції, Республіки Узбекистан), 15 днів (Республіки Білорусь, Республіки Молдова, Республіки Вірменія).

Зазначений строк може обчислюватися:

- 1) з моменту вручення повністю оформленого судового рішення (Німеччини);
- 2) з моменту повідомлення сторін про прийняте рішення (Франції; Республіки Молдова);
- 3) з моменту прийняття рішення судом першої інстанції (Республіки Узбекистан).

Що стосується форми ініціювання здійснення права апеляційного оскарження, варто зазначити, що в більшості зарубіжних держав нею виступає апеляційна скарга. У законодавстві окремих країн, наприклад Республіки Польщі, вона йменується як апеляція. Разом із тим в окремих країнах поряд з апеляційною скаргою існує ще одна форма ініціювання процесу, якою наділені спеціальні суб'єкти, зокрема апеляційне подання (Латвійська Республіка, Республіка Казахстан, Російська Федерація, Республіка Узбекистан) [3, с. 225].

Межі розгляду справ апеляційним судом залежить від моделі апеляційного провадження, яка функціонує у той чи інший державі. У Польщі суд другої інстанції розглядає справу у межах апеляції; однак, у межах оскарження він бере до уваги з обов'язку служби недійсність провадження.

Можна стверджувати, право апеляційного оскарження – це гарантоване державою, закріплене цивільним процесуальним законодавством суб'єктивне право особи на звернення до суд апеляційної інстанції з метою перевірки законності та обґрунтованості рішення суду першої інстанції.

Список використаної літератури:

1. Трач О.М. Ознаки національних моделей апеляційного провадження/ О.М. Трач // Університетські наукові записки. – 2011. – № 1. – С. 110-115
2. Гражданский процесс зарубежных стран: учеб. пособие / под ред. А.Г. Давтян ; Моск. гос. юрид. акад. М. : Проспект, 2008. 480 с.
3. Васильев С.В. Порівняльний цивільний процес. Підручник / С.В. Васильев. –К.: Алерта, 2015. – 352 с.